

BIVSI «TRG JELAČIĆA BANA»: U SREDINI ZDENAC MANDUSEVAC, A NA MJESTU DANAŠNJEG NEBODERA STARA ZAGREBAČKA BOLNICA (FOTOGRAFIJA IZ 1864)

TRG REPUBLIKE DANAS: POGLED PREMA ZAPADU (SNIMIO J. VRANIC)

ZAGREB

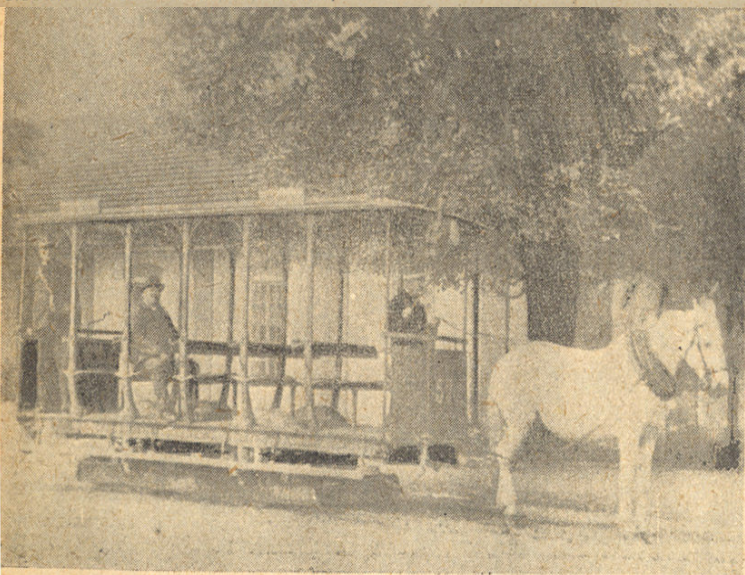
NEKAD I SAD

Svakom čovjeku je drago koji puta zaviriti u stare albume pune požutjelih fotografija. U njima kao da je zaustavljeno vrijeme, kao da se više ništa ne može promijeniti. Albumi su zanimljive slikovnice prošlosti, oni čuvaju nasmejana lica naših davno pokojnih baka, naše roditelje zakičene svatovskim ružmarinima, čuvaju i nas dok smo još bili sasvim mali i golišavi, u kratkim hlačicama i tako dalje... Ukratko, svaka nam stara fotografija pruža divnu mogućnost da se, makar na čas, vratimo u prošlost i da onda tu prošlost po volji upoređujemo sa sadašnjošću.

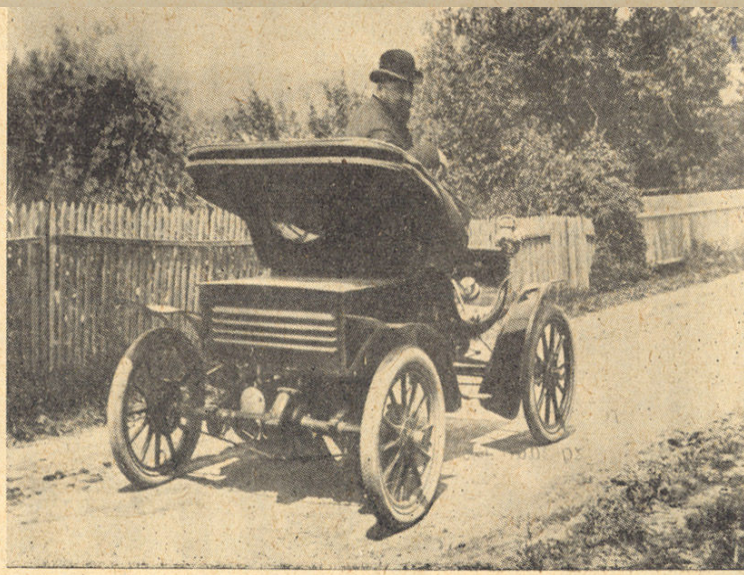
Često nam se čini nevjerojatno da smo zaista i mi bili jednom ono malo kuštravo dijete, onaj vojnik odnjegovanih brkova, onaj... pomognite mi... čovjek od prije nekoliko godina koji nam doduše slični, ali je nekako mlađi...

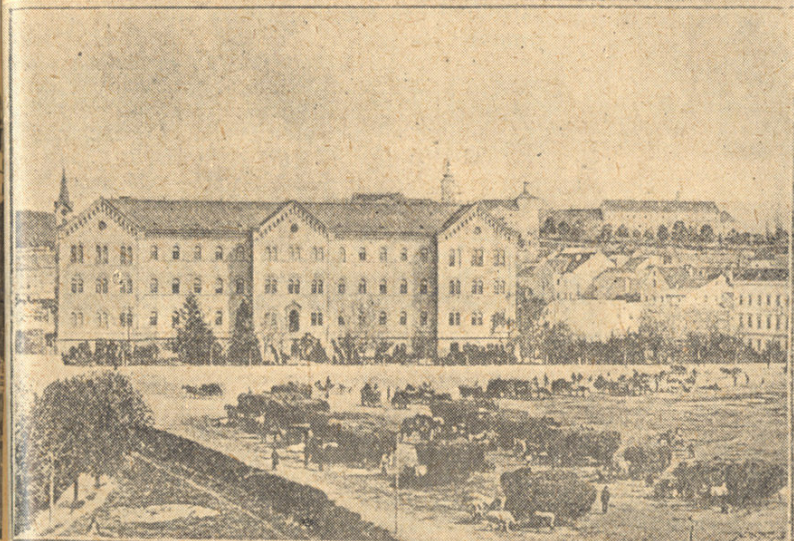
Svaka je fotografija dokumenat jednoga trenutka, potpora našem sjećanju, okrepa osjećajima, prošlost darovana očima.

ZAGREBAČKI «KONJSKI» TRAMVAJ NA LINIJI FRANKOPANSKA ULICA—SAVSKI MOST (FOTOGRAFIJA SNIMLJENA OKO 1900. GODINE)

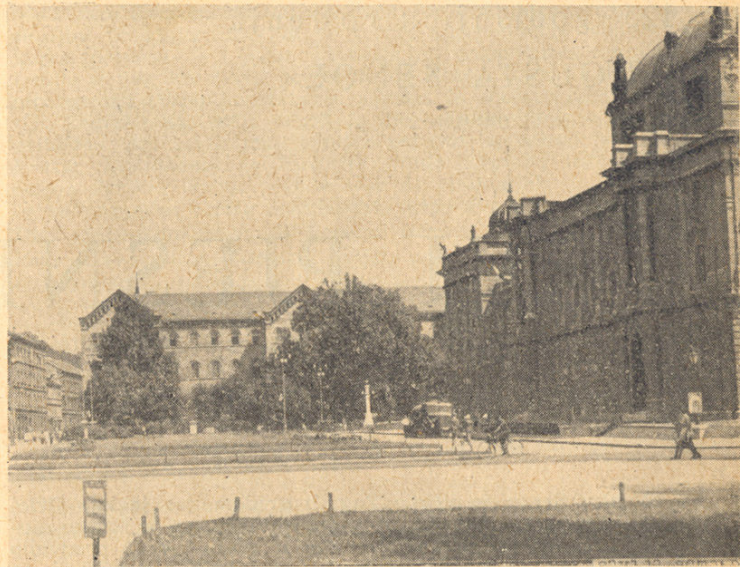

JEDAN OD PRVIH AUTOMOBILA U ZAGREBU (FOTOGRAFIJA SNIMLJENA OKO 1900. GODINE)

STARO SAJMIŠTE NA PROSTORU ISFRED ZGRADE SVEUČILIŠTA (FOTOGRAFIJA IZ 1890. GODINE)

TRG MARŠALA TITA SA ZGRADOM HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA DANAS (SNIMIO J. VRANIC)

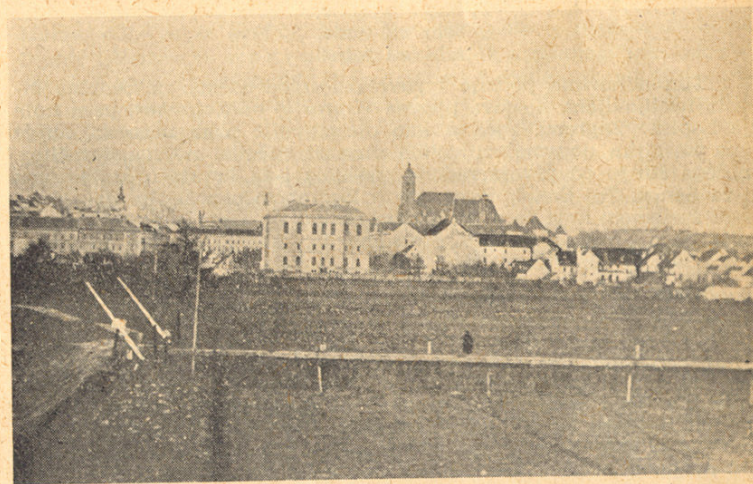
Tako je to s obiteljskim albumima. Ali postoje također albumi sa starim fotografijama koje su zabilježile rast i promjene na licu — našega grada.

Prije stotinu godina, prvi su zagrebački fotografi, opremljeni aparatima kakve još možda čuva jedino tehnički muzej, ipak uspjeli zabilježiti izgled Zagreba šezdesetih godina prošlog stoljeća. Njihovi su znatizeljni objektivni snimali više nego što se misli i kada bi netko pažljivo poredao sve te stare fotografije Zagreba, dobili bismo niz po kojemu bi gotovo iz godine u godinu mogli pratiti sve promjene njegova lika.

Na mnogim fotografijama ne biste ni prepoznali naš današnji Zagreb. Otvoreno korito potoka u Tkalčičevoj i Jurišičevoj ulici s drvenim mostovima, sajmišta na mjestu Hrvatskog narodnog kazališta i današnje Draškovićeve ulice, livade na prostranstvima novog Zagreba, konjski tramvaj i prvi zagrebački automobili... Mnoštvo tog zanimljivog materijala navelo nas je na pokušaj da u suradnji sa Muzejom grada Zagreba organiziramo izložbu »Naš grad nekad i sad«. Da bi upoređenja sa današnjim stanjem bila što bolja i da bi se promjene vidjele što jasnije, odlučili smo da vedute Zagreba ponovo snimimo sa istih mjesta na kojima su nekada stajali aparati prvih zagrebačkih fotografa. Na taj smo način uz stare fotografije izložili i zrcalo sadašnjosti. Tu i tamo neki su objekti ostali isti, neki su srušeni, neki nadozidani, ali najviše je sasvim novih. Ima dobrih, ali i loših strana taj izuzetno brzi rast koji je u nepunu stotinu godina naš Zagreb pretvorio iz malog provincijskog gradića u suvremeni velegrad.

Zahvalni smo svim znanim i neznanim starim fotografima na njihovom trudu bez kojega bi slika prošlosti našega grada bila ozbiljno osiromašena. Bez njihovih aparata nikada ne bismo znali kako je izgledao stari Dolac, kako zdenac Manduševac na današnjem Trgu Republike i još mnogo toga. Jednako smo zahvalni i svima onima koji su te stare fotografije sačuvali svjesni njihove dragocjene dokumentarne vrijednosti.

Joža LADOVIĆ

SLIKA GORE: ZAGREB S JUGA — NOVOIZGRADENA ZGRADA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE I STARA ZAGREBAČKA KATEDRALA (FOTOGRAFIJA SNIMLJENA OKO 1880. GODINE). SLIKA DOLJE: ZAGREB S JUGA. — POGLED NA TOMISLAVOV TRG DANAS (SNIMIO: J. VRANIC)

